

بسمه تعالی

نیمسال اول: ۱۴۰۵-۱۴۰۴

معرفی درس: بهداشت مادر و کودک و باروری

گروه آموزشی: مامایی

دانشکده: پزشکی

*نام و شماره درس: بهداشت مادر و کودک و باروری	*رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته مامایی ۱۴۰۲
*روز و ساعت برگزاری: یکشنبه ساعت ۱۸-۱۶	*محل برگزاری: دانشکده پزشکی
*تعداد و نوع واحد (نظری/عملی): ۲ واحد نظری	
*دروس پیش نیاز: بهداشت ۳	
*نام مسوول درس: دکتر محبوبه شریفی	*تلفن و روزهای تماس: ۰۹۱۷۷۴۱۰۶۲۷ دوشنبه و سه شنبه
*آدرس دفتر: دانشکده پزشکی	*آدرس Email: msharifi75@yahoo.com

***هدف کلی درس:**

- ۱- ارتقاء دانش و نگرش لازم در زمینه بهداشت قبل از ازدواج، دوران بارداری و پس از زایمان
- ۲- کسب دانش و نگرش لازم در زمینه بهداشت مادر و کودک جهت تامین بهداشت و سلامت جسمی، روانی و اجتماعی مادر و کودک
- ۳- تشخیص نیاز و اولویت ها، برنامه ریزی بر اساس فرایند آموزش بهداشت، تهیه، اجرا و پیگیری برنامه های آموزش بهداشت برای مادر، خانواده، جامعه، چگونگی رشد و تکامل نوزاد و کودک و پایش آن و کمک به کودک دچار اختلال رشد و تغذیه
- ۴- کسب دانش و نگرش در خصوص بهداشت گروههای آسیب پذیر
- ۵- کسب دانش و نگرش در خصوص انواع روشهای تنظیم خانواده و اهمیت جمعیت و جمعیت شناسی

اهداف اختصاصی هر جلسه: دانشجویان در پایان دوره قادر باشند :
<ol style="list-style-type: none"> ۱- مراقبت های بهداشتی ۱- مفهوم سلامت را تعریف می کند. ۲- مفهوم بهداشت باروری را توضیح می دهد. ۳- جنبه های بهداشت باروری را بیان می کند. ۴- مفهوم مراقبت بهداشتی را توضیح می دهند. ۵- نظام بهداشتی را توضیح می دهند. ۶- سطوح مراقبت را نام می برند و هر سطح را توضیح می دهند. ۷- روش های گوناگون ارایه مراقبت بهداشتی را توضیح می دهند.
<ol style="list-style-type: none"> ۲- مراقبت بهداشتی اولیه و مراقبت مادر و کودک <ol style="list-style-type: none"> ۱. مراقبت بهداشتی اولیه را تعریف می کنند. ۲. اجزای اصلی مراقبت بهداشتی اولیه را بیان می کنند. ۳. سطوح PHC را بیان می کند. ۴. منابع اساسی ارایه مراقبت های بهداشتی را بیان میکنند. ۵. اهداف مهم بهداشت مادر و کودک (MCH) را بیان می کند. ۶. جایگاه بهداشت مادر و کودک را در PHC بیان می کند. ۷. نقش ماما را در MCH و PHC توضیح می دهد.
<ol style="list-style-type: none"> ۳- بهداشت ازدواج <ol style="list-style-type: none"> ۱. اهمیت ازدواج در جامعه را بیان می کند ۲. عوامل موثر در بهبود ازدواج که توسط افراد و دولت باید رعایت شود را بیان می کند

<p>۳. عوامل موثر در بهداشت روانی ازدواج و داشتن خانواده سالم را بیان می کند.</p> <p>۴. خصوصیات ازدواج پایدار را بیان می کند.</p> <p>۵. هدف از بررسی بهداشت دوران بلوغ و نوجوانی را بیان می کنند.</p> <p>۶. مهمترین مسائل مربوط به دوران بلوغ و باروری دختران را توضیح می دهند.</p> <p>۷. دلایل اهمیت و توجه به بهداشت روان دختران نوجوان را بیان می کنند.</p>
<p>۴- مراقبت های دوران بارداری</p> <p>۱. هدف از مراقبت دوران بارداری را بیان می کنند.</p> <p>۲. هدف از ویزیت اول دوران بارداری را توضیح می دهند.</p> <p>۳. ملاقات های معمول دوران بارداری را توضیح می دهند.</p> <p>۴. مادران پر مخاطره را بیان می کنند.</p> <p>۵. توصیه های تغذیه ای دوران بارداری را توضیح می دهند.</p> <p>۶. معاینات دوران بارداری را توضیح می دهند.</p>
<p>۵- ادامه مراقبت های دوران بارداری</p> <p>۱. مشکلات شایع در دوران بارداری را توضیح می دهند.</p> <p>۲. نحوه برخورد با مشکلات شایع دوران بارداری را شرح می دهند</p> <p>۳. توصیه های بهداشتی لازم در دوران بارداری (بهداشت فردی، دهان و دندان، استراحت و کار و فعالیت، لباس پوشیدن، مسافرت، ورزش و بهداشت جنسی) را توضیح می دهند.</p> <p>۴. تغییرات روانی زن باردار در هر سه ماهه بارداری را توضیح می دهند.</p> <p>۵. تغییرات روحی حین زایمان و عوامل موثر بر آن را شرح می دهد.</p> <p>۶. تغییرات روحی پس از زایمان و مشکلات روانی پس از زایمان شرح می دهند.</p> <p>۷. نحوه برخورد با تغییرات روانی در دوره بارداری و زایمان و پس از زایمان را توضیح می دهد.</p>
<p>۶- مراقبت حین و پس از زایمان و مراقبت دوران نوزادی</p> <p>۱. هدف از مراقبت حین زایمان را بیان می کنند.</p> <p>۲. تفاوت زایمان واقعی از کاذب را بیان می کنند.</p> <p>۳. نحوه صحیح شرح حال گرفتن از مادر را شرح می دهد.</p> <p>۴. معاینات شکمی و واژینال در مراحل مختلف زایمان را شرح می دهند.</p> <p>۵. آموزش تغذیه در مراحل زایمان را شرح می دهد.</p> <p>۶. ارزیابی سلامت جنین و مادر در حین مراحل زایمان را شرح می دهد.</p> <p>۷. هدف از مراقبت پس از زایمان را بیان می کنند.</p> <p>۸. عوارض و ناراحتی های پس از زایمان و نحوه برخورد با آنها را توضیح می دهند.</p> <p>۹. دستورات و اطلاعات لازم بعد از زایمان را شرح می دهند.</p> <p>۱۰. مراقبتهای فوری نوزاد پس از زایمان را توضیح می دهند.</p> <p>۱۱. مراقبت های جسمی معمول دوران نوزادی را توضیح می دهند.</p> <p>۱۲. اهمیت و لزوم مراقبت از کودک زیر ۵ سال را توضیح می دهند.</p> <p>۱۳. معیار های شناسایی کودکان در معرض خطر را توضیح می دهند.</p>
<p>۷- رشد و تکامل</p> <p>۱. تعریف رشد را بیان می کنند.</p> <p>۲. تعریف تکامل را بیان می کنند.</p> <p>۳. عوامل تعیین کننده رشد و تکامل کودک را بیان می کنند.</p> <p>۴. شاخص های اندازه گیری رشد را شرح می دهند.</p> <p>۵. زمان و ترتیب بیرون آمدن دندان را بیان می کنند.</p> <p>۶. تعریف کم وزنی هنگام تولد را بیان می کنند.</p> <p>۷. تقسیم بندی نوزاد کم وزن را بیان می کنند.</p> <p>۸. علل کم وزنی هنگام تولد را بیان می کنند.</p> <p>۹. مداخلات پیشگیرانه برای LBW را توضیح می دهند.</p>

<p>۸- ادامه رشد و تکامل</p> <p>۱-پایش رشد را تعریف می کنند.</p> <p>۲-اهمیت پایش رشد را توضیح می دهند.</p> <p>۳-نحوه رسم منحنی رشد را توضیح می دهند.</p> <p>۴-موارد انحراف از رشد طبیعی را شرح می دهند.</p> <p>۵-مراحل تکامل کودک را شرح می دهند.</p>
<p>۹- تغذیه کودک</p> <p>۱. اهمیت تغذیه با شیر مادر را توضیح می دهند.</p> <p>۲. مزایای شیر مادر را توضیح می دهند.</p> <p>۳. ویژگی های بیولوژیک شیر مادر را توضیح می دهند.</p> <p>۴. جنبه های ایمنولوژیک شیر مادر را توضیح می دهند.</p> <p>۵. وضعیت صحیح شیردهی را شرح می دهند.</p> <p>۶. نشانه های کافی بودن شیر مادر را شرح دهند.</p>
<p>۱۰- ادامه تغذیه کودک</p> <p>۱-مشکلات مربوط به پستان را در شیردهی شرح می دهند.</p> <p>۲-روش ذخیره سازی شیر مادر را شرح می دهند.</p> <p>۳-تغذیه مصنوعی و اصول تغذیه مصنوعی را شرح می دهند.</p> <p>۴-روش های از شیر گرفتن را توضیح می دهند.</p> <p>۵-اصول تغذیه تکمیلی را شرح می دهند</p> <p>۶-نحوه شروع وادامه تغذیه تکمیلی را شرح می دهند.</p> <p>۷-تغذیه در سال دوم زندگی را شرح می دهند.</p>
<p>۱۱-واکسیناسیون</p> <p>۱-پاسخ ایمنی را تعریف می کند.</p> <p>۲-انواع ایمنی را بیان می کند.</p> <p>۳-شرایط برنامه ایمنی خوب تنظیم شده را بیان می کند.</p> <p>۴-عوامل ایمنی زا را بیان می کند.</p> <p>۵-طریقه واکسیناسیون و محل تزریق هر کدام از واکسن ها را توضیح می دهند.</p>
<p>۱۲- ادامه واکسیناسیون</p> <p>۶-عوارض جانبی احتمالی واکسن را شرح می دهند.</p> <p>۷-ترکیب واکسن ها را شرح می دهد.</p> <p>۸-نحوه نگهداری و چیدن واکسن در یخچال را بیان می کند.</p> <p>۹-نکات مهم حین واکسیناسیون را شرح می دهند.</p> <p>۱۰-شرح مختصری از واکسن های برنامه کشوری واکسیناسون را بیان می کند.</p> <p>۱۱-زنجیره سرما را توضیح می دهند.</p> <p>۱۲- برنامه واکسیناسون کشوری را توضیح می دهند</p>
<p>۱۳- جمعیت و تنظیم خانواده</p> <p>۱-تعریف جمعیت را بیان می کند.</p> <p>۲-پدیده های انسانی جمعیت شناسی را تعریف می کنند.</p> <p>۳-توزیع و ترکیب جمعیت را شرح می دهند.</p> <p>۴-ترکیب سنی جمعیت را شرح می دهند.</p> <p>۵-ساخت سنی جمعیت را شرح می دهند.</p> <p>۶-حرکات جمعیت را شرح می دهند.</p> <p>۷-فرایندهایی که با جمعیت شناسی سروکار دارند را بیان می کنند.</p> <p>۸-چرخه جمعیت شناسی را شرح می دهند.</p> <p>۹-منابع کسب اطلاع از داده های جمعیت را بیان می کند.</p> <p>۱۰-رشد جمعیت را شرح می دهد.</p>

<p>۱۱- باروری را تعریف می کنند.</p> <p>۱۲- عوامل موثر بر باروری را بیان می کنند.</p> <p>۱۳- شاخص های مربوط به باروری را شرح می دهند.</p> <p>۱۵- سیاست های جمعیتی را شرح می دهند.</p>
<p>۱۴- ادامه تنظیم خانواده</p> <p>۱- تنظیم خانواده را تعریف می کند.</p> <p>۲- قلمرو خدمات تنظیم خانواده را بیان می کند.</p> <p>۳- اهداف اجرای تنظیم خانواده را بیان می کند.</p> <p>۴- دلایل تغییر نگرش در باره کنترل جمعیت در کشور های صنعتی را بیان می کند.</p> <p>۵- هدف از تنظیم خانواده در ایران را شرح می دهند.</p> <p>۶- معیارهای انتخاب روشهای پیشگیری را بیان می کند.</p> <p>۷- فواید و معایب روش های ترکیبی پیشگیری از بارداری را بیان می کند.</p> <p>۸- روش استفاده، منع مصرف، فواید و معایب روش های ترکیبی خوراکی را شرح می دهند.</p>
<p>۱۵- روشهای تنظیم خانواده</p> <p>۱- فواید و معایب روش های تزریقی از بارداری را بیان می کند.</p> <p>۲- روش استفاده و منع مصرف روش های تزریقی را شرح می دهند.</p> <p>۳- فواید و معایب استفاده از روش سدکننده را شرح می دهند.</p> <p>۴- نحوه کارگذاری، منع مصرف، فواید و معایب IUD را شرح می دهند.</p> <p>۵- روش های اورژانسی پیشگیری از بارداری را شرح می دهند.</p> <p>۶- مزایا، معایب و عوارض عقیم سازی در زن و مرد را بیان می کنند.</p> <p>۷- روش های نوین پیشگیری از بارداری را شرح می دهند.</p>
<p>۱۶- گروههای آسیب پذیر</p> <p>۱- اهمیت تعیین گروههای آسیب پذیر را بیان می کند.</p> <p>۲- بهداشت سالمندان را شرح می دهند.</p> <p>۳- بیماری های شایع در سالمندان را بیان می کنند.</p> <p>۴- تدابیر بهداشتی برای ارتقاء بهداشت افراد مسن را شرح می دهند.</p> <p>۵- وظایف خانواده و دولت در قبال سالمندان را بیان می کنند.</p> <p>۶- انواع معلولیت را بیان می کنند.</p> <p>۷- نقش ماما در پیشگیری از معلولیت را شرح می دهند.</p> <p>۸- توانبخشی را تعریف می کند.</p> <p>۹- اهداف توانبخشی را بیان می کند.</p> <p>۱۰- انواع عقب ماندگی هوشی را بیان می کند.</p> <p>۱۱- بهداشت روانی در افراد داری مشکل روحی را شرح می دهد.</p> <p>۱۲- انواع بیماری روانی را شرح می دهند.</p>

<p>۱۷- مامایی جامعه نگر</p> <p>۱- پزشکی جامعه نگر را تعریف می کند.</p> <p>۲- مامایی جامعه نگر را تعریف می کند.</p> <p>۳- مراقبت های بهداشتی جامعه نگر را بیان می کند.</p> <p>۴- ابعاد خدمات بهداشتی اولیه را بیان می کند.</p> <p>۵- عوامل زیست محیطی اجتماعی موثر بر باروری را بیان میکنند.</p> <p>۶- نقش ماما در پزشکی پیشگیری و جامعه نگر را بیان می کند.</p> <p>۷- روش های ارزیابی جامعه را بیان می کند.</p> <p>۸- اجزاء بررسی و شناخت جامعه را بیان می کند.</p> <p>۹- چارت نظام ارائه خدمات بهداشتی را رسم می کنند.</p> <p>۱۰- فواید نظام مراقبت را بیان می کند. اهداف نظام مراقبت را بیان می کند.</p> <p>۱۱- مراحل ارزیابی نظام مراقبت را بیان می کند.</p> <p>۱۲- ارزیابی شبکه بهداشت را شرح می دهد.</p>

<p>*منابع اصلی درس (عنوان کتاب ، نام نویسنده ، سال و محل انتشار، نام ناشر، شماره فصول یا صفحات مورد نظر در این درس- در صورتی که یا مطالعه همه کتاب همه مجلات آن به عنوان منبع ضروری نباشد)</p>
<p>۱- فریبا ابتکار، روشنگر شاهویی. بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده. تهران: انتشارات آینده سازان: ۱۳۸۵</p>
<p>۲- سوسن پارسای. بهداشت مادر و کودک. تهران: سنجش دو: ۱۳۹۶</p>
<p>۳- جی.ای.پارک. کلیات خدمات بهداشتی. مترجم دکتر حسین شجاعی تهرانی. تهران: سماط. ۱۳۸۷</p>
<p>۴- بنت،برون. درسنامه مامایی مایلز. مترجم سید افشین شرفی. تهران: انتشارات چهر. ۱۳۹۰</p>
<p>۵- ربابه ضیغمی. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان. جامعه نگر: ۱۳۸۸</p>
<p>۶- دکتر شهناز کهن و همکاران. بهداشت مادر، کودک و باروری. اصفهان: کنکاش. ۱۴۰۰</p>
<p>۷- کلیه دستورالعملهای مرتبط وزارت بهداشت از جمله کتابچه واکسیناسیون</p>

<p>*نحوه ارزشیابی دانشجوی و بارم مربوط به هر ارزشیابی :</p>
<p>الف) در طول دوره(کوئیز، تکالیف، امتحان میان ترم...)</p> <p>۱- حضور در کلاس و شرکت در مباحث مربوطه ۱۰٪</p> <p>۲- کوئیز و تکالیف طی ترم ۱۰٪</p> <p>۳- امتحان میان ترم ۳۰٪</p>
<p>ب) پایان دوره</p> <p>بارم: امتحان پایان ترم ۵۰٪</p>

روش تدریس:

مطالب درسی به روش سخنرانی- پرسش و پاسخ در کلاس و سامانه نوید و گروه مجازی- پاورپوینت - فیلم و عکس

وسایل کمک آموزشی: پاورپوینت و اسلاید- فیلم و عکس- وایت برد

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس: بهداشت مادر و کودک و باروری نیمسال اول: ۱۴۰۵-۱۴۰۴

ردیف	تاریخ	ساعت و روز	عنوان	مدرس	آمادگی لازم دانشجویان قبل از شروع کلاس
۱	۰۴/۶/۳۰	یکشنبه ۱۸-۱۶	مراقبت های بهداشتی	دکتر شریفی	۱- مطالعه قبلی و حضور در کلاس و توجه به مطالب مطروحه. ۲- شرکت در کوئیزهای طی ترم. ۳- شرکت در مباحث گروهی پیرامون موضوع درس
۲	۰۴/۷/۶	"	مراقبت بهداشتی اولیه و مراقبت مادر و کودک	"	"
۳	۰۴/۷/۱۳	"	بهداشت ازدواج	"	"
۴	۰۴/۷/۲۰	"	مراقبت های دوران بارداری	"	"
۵	۰۴/۷/۲۷	"	ادامه مراقبت های دوران بارداری	"	"
۶	۰۴/۸/۴	"	مراقبت حین و پس از زایمان و مراقبت دوران نوزادی	"	"
۷	۰۴/۸/۱۱	"	رشد و تکامل	"	"
۸	۰۴/۸/۱۸	"	ادامه رشد و تکامل	"	"
۹	۰۴/۸/۲۵	"	تغذیه کودک	"	"
۱۰	۰۴/۹/۲	"	ادامه تغذیه کودک	"	"
۱۱	۰۴/۹/۹	"	واکسیناسیون	"	"
۱۲	۰۴/۹/۱۶	"	ادامه واکسیناسیون	"	"
۱۳	۰۴/۹/۲۳	"	جمعیت و تنظیم خانواده	"	"
۱۴	۰۴/۹/۳۰	"	ادامه تنظیم خانواده	"	"
۱۵	۰۴/۱۰/۷	"	ادامه تنظیم خانواده	"	"
۱۶	۰۴/۱۰/۱۴	"	گروههای آسیب پذیر	"	"

		مامایی جامعه نگر	"	۰۴/۱۰/۲۱	۱۷
"	"				

*تاریخ امتحان میان ترم:	*تاریخ امتحان پایان ترم:
*سایر تذکر های مهم برای دانشجویان:	
۱- رعایت شئونات دانشجویی	
۲- مطالعه کافی درس قبل از حضور در کلاس	
۳- انجام تکالیف محوله	